

Magdalena Józwik¹

Uniwersytet Śląski w Katowicach

SYNODALNE DOŚWIADCZENIE KOŚCIOŁA KATOWICKIEGO W TRAKCIE TRWANIA II SYNODU ARCHIDIECEZJI KATOWICKIEJ W LATACH 2012-2016

*THE SYNODAL EXPERIENCE OF THE CHURCH OF KATOWICE
DURING II SYNOD OF ARCHDIOCESE OF KATOWICE IN 2012-2016*

ABSTRACT:

Międzynarodowa Komisja Teologiczna w wydanym w 2018 r. dokumencie *Synodalność w życiu i misji Kościoła* przedstawia synodalność jako styl życia i działania Kościoła. W świetle tego dokumentu można zobaczyć, jak w Kościele katowickim intuicje odnośnie do procesu synodalnego zostały zrealizowane w czasie trwania II Synodu Archidiecezji Katowickiej w latach 2012-2016. Intuicje te odnoszą się głównie do dwóch podstawowych obszarów: duchowego przeżywania Kościoła jako wspólnoty wiary, w której wszyscy wezwani są do uczestnictwa i współodpowiedzialności, oraz instytucjonalnej organizacji dającej możliwość usłyszenia głosu wszystkim chcącym wziąć udział w rozmowie o Kościele lokalnym. W niniejszym artykule zostaną przedstawione zarówno etapy wspólnotowego rozeznawania głosu Bożego Ducha (przebieg synodalnych prac), jak i konkretne działania formacyjne i organizacyjne podejmowane w trakcie trwania II Synodu.

In the document *Synodality in the Life and Mission of the Church* published in 2018 International Theological Commission presents synodality as a way of life and activities of the Church. In the light of this document one can see how intuitions regarding the synodal process were realized in the Church of Katowice during II Synod of Archdiocese of Katowice in 2012-2016. These intuitions refer mainly to two basic spheres: spiritual experience of the Church as a community of faith where everyone is exhorted to participate and share responsibility, as well as an institutional organization that allows the voice of everyone eager to participate in the discussion about the local church to be heard. This article presents the stages of community-based discernment of the Spirit of God (the process of synodal work) as well as particular formative and organizational activities undertaken during II Synod.

¹ Magdalena Józwik – dr teologii dogmatycznej, w latach 2012-2016 referent w Sekretariacie II Synodu Archidiecezji Katowickiej, obecnie wykładowca w Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej Archidiecezji Katowickiej, współpracownik Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach. E-mail: magdalena.jozwik22@gmail.com.

Słowa kluczowe: synod, formacja, wspólnota, Kościół, rozeznawanie

Keywords: synod, formation, community, Church, discernment

Synodalność w życiu i misji Kościoła – to dokument opublikowany przez Międzynarodową Komisję Teologiczną 2 marca 2018 r. Został on przetłumaczony i udostępniony powszechnie w Polsce w październiku 2021 r. Publikacja w języku polskim była oczywiście związana z nową formą doświadczenia procesu synodalnego Kościoła powszechnego zaproponowaną przez papieża Franciszka na lata 2021-2023. W świetle tego dokumentu można zauważyć, że wiele z jego intuicji czy proponowanych rozwiązań było już praktycznie wprowadzanych w trakcie trwania II Synodu Archidiecezji Katowickiej. Wskazanie tych właśnie intuicji w przełożeniu na konkretne (czasem bardzo techniczne) rozwiązania jest celem niniejszego artykułu.

Autorka, jako pracownik Sekretariatu II Synodu Archidiecezji Katowickiej, była jednocześnie świadkiem i uczestnikiem wprowadzania tychże „narzędzi synodalnych”. Materiałem źródłowym wykorzystanym w niniejszym tekście będą zatem przede wszystkim dokumenty (elektroniczne i papierowe) gromadzone przez Sekretariat Synodu w archiwum oraz publikacja: *Wysłuchani w Duchu. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej*. Skorzystanie zwłaszcza ze źródłowych dokumentów gromadzonych w czasie Synodu jest niezwykle istotne, by tenże synodalny proces realizujący się w katowickim Kościele zobaczyć nie tylko z perspektywy ostatecznego dokumentu końcowego, ale przede wszystkim jako doświadczenie eklezjalnej drogi przebiegającej na płaszczyźnie zarówno prawnej, jak i formacyjnej. Powstające w różnych latach dokumenty z prac komisji, sekretariatu, materiały zebrane od zespołów czy wyniki synodalnych konsultacji są świadectwem wspólnej drogi, jaką Kościół katowicki przeszedł.

Analizując te dokumenty z perspektywy minionych już ponad pięciu lat od zakończenia II Synodu, można zobaczyć obraz Kościoła uczącego się rozmawiać. Nauka ta wymagała czasu, cierpliwości, konfrontowania się bardziej z własnym „nienawróceniem” niż ze zmianami na zewnątrz. Okazywało się bowiem, że choć pod względem technicznym udawało się znaleźć narzędzia, które umożliwiały sprawny i włączający możliwie wszystkich proces synodalnego rozeznawania, to największym problemem była relacyjna strona tego doświadczenia. Mianowicie techniczne rozwiązania wydawały się znacznie prostsze niż zbudowanie trwałej przestrzeni zaufania i sprzyjającego klimatu szczerej rozmowy. A przecież bez tego gruntu trudno mówić o uważnym wsłuchaniu w Ducha.

Oprócz wzajemnego zaufania i otwartości na siebie nawzajem na płaszczyźnie formacyjnej można było zauważyć niedostatek świadomości eklezjalnej zarówno wśród duchownych, jak i wśród świeckich. Jedni i drudzy nie zdawali sobie do końca sprawy z relacji, jaką ma synod do władzy biskupa diecezjalnego. Najczęściej dawało się zauważyć to niezrozumienie, gdy wśród duchownych panował

sceptycyzm spowodowany między innymi przekonaniem, że synod i tak nie ma na nic wpływu, ponieważ ostateczną decyzję podejmuje ordynariusz. Natomiast wśród świeckich pojawiał się z kolei problem relacji pomiędzy prawem powszechnym Kościoła a prawem diecezjalnym. Niektóre proponowane rozwiązania przekraczały kompetencje biskupa diecezjalnego².

W dokumencie *Synodalność w życiu i misji Kościoła* znajduje się omówienie kwestii relacji pomiędzy podejmowaniem decyzji a rozeznawaniem, ujmując to z innej perspektywy: władza rządzenia we współodpowiedzialności wszystkich wiernych wynika z godności chrzcielnej. Międzynarodowa Komisja Teologiczna przypomina, że zarówno władza pasterzy, jak i uczestnictwo wiernych są darami Ducha dla budowania wspólnoty. Zatem nie jest to wzajemne wykluczanie, a współdziałanie w jednym Duchu³. Ponadto przypomniane zostaje rozróżnienie pomiędzy procesem podejmowania decyzji (rozeznawanie przez konsultacje) a podejmowaniem decyzji, które ostatecznie przynależy do biskupa⁴.

W tekście Międzynarodowej Komisji Teologicznej zostaje zaznaczone, że synodalność jest stylem funkcjonowania Kościoła określającym jego życie i misję. Przebiega on na płaszczyźnie duchowej (słuchanie Słowa, sprawowanie Eucharystii, budowanie braterskiej wspólnoty), ale potrzebuje też różnych struktur, które na poziomie instytucjonalnym (lokalnym, regionalnym, uniwersalnym) służyłyby słuchaniu Bożego Ducha⁵. Logikę tę zauważyć można również w pracach II Synodu Archidiecezji Katowickiej. Oprócz powołania komisji i zespołów oraz wprowadzania szeregu rozwiązań technicznych, nie zabrakło również troski o formację duchową, gromadzenia się na wspólnej Eucharystii czy modlitwie.

PRZEBIEG SYNODALNYCH PRAC W CZASIE II SYNODU ARCHIDIECEZJI KATOWICKIEJ

II Synod Archidiecezji Katowickiej oficjalnie rozpoczął się 25 listopada 2012 r. uroczystą Eucharystią pod przewodnictwem abpa Wiktora Skworca w katedrze Chrystusa Króla w Katowicach. W przebiegu synodalnych prac wyróżnić można następujące etapy: przygotowanie, prace komisji i podwójne konsultacje w zespołach synodalnych, sesje plenarne⁶. Poszczególne fazy zawierały narzędzia służące synodalnemu rozeznawaniu: spotkania komisji i zespołów synodalnych pracujące nad poszczególnymi obszarami życia Kościoła katowickiego, szerokie konsultacje

² Nie sposób w tym miejscu powołać się na jeden konkretny dokument, który by zobrazował to zjawisko, zwłaszcza że najczęściej oba dawały się zauważyć w – niespisywanych przecież – kulturalnych rozmowach, przy okazji różnych oficjalnych synodalnych spotkań.

³ Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w misji i życiu Kościoła*, nr 68.

⁴ Tamże, nr 69.

⁵ Tamże, nr 70.

⁶ G. Strzelczyk, *Protokół z posiedzenia Zespołu Presynodalnego z dn. 11.06.2012*, p. 4.

wśród duchowieństwa, osób życia konsekrowanego oraz świeckich, a także permanentna formacja duchowa i intelektualna nie tylko osób zaangażowanych bezpośrednio w synodalne dzieło, ale też wszystkich diecezjan. Aby proces synodalny diecezjalnego rozeznawania mógł mieć jak największą siłę oddziaływania i obejmował możliwie szeroki zasięg uczestników, wykorzystano zarówno tradycyjne narzędzia (bezpośrednie spotkania poszczególnych gremiów, rekolekcje, dni skupienia, spotkania modlitewne), jak i nowe możliwości, które daje Internet (wypełnianie ankiet online, spotkanie Internetowych Zespołów Synodalnych, synodalna edukacja i informacja przez stronę synodu oraz media społecznościowe – Facebook, Twitter). Dla zobrazowania, w jaki sposób w archidiecezji katowickiej przebiegał synodalny proces rozeznawania, konieczne wydaje się omówienie poszczególnych etapów II Synodu. Pozwoli to zobaczyć wspólną drogę Kościoła katowickiego w słuchaniu Bożego Ducha.

Za rozpoczęcie przygotowawczego etapu prac synodu należy przyjąć posiedzenie Rady Kapłańskiej z dnia 20 marca 2012 r., podczas którego abp Wiktor Skworec poinformował członków rady o zamiarze zwołania II Synodu Archidiecezji Katowickiej. W efekcie tego postanowienia w maju tego samego roku został powołany Zespół Presynodalny, którego zadaniem było „przeprowadzenie wstępnych konsultacji, przypisanie tematów prac synodalnych do konkretnych komisji, wybór kandydatów na przewodniczących komisji”⁷. Dla przeprowadzenia pierwszych konsultacji członkowie wspomnianego zespołu stworzyli ankietę presynodalną, w której wymienione zostały zagadnienia dotyczące poszczególnych obszarów życia Kościoła. Zagadnienia uporządkowano według czterech kategorii: tematy związane z Kościołem jako wspólnotą ludu Bożego (tożsamość); tematy związane z działalnością ewangelizacyjną i duszpasterską Kościoła (misja) w wymiarze *ad intra*; tematy związane z działalnością ewangelizacyjną i duszpasterską Kościoła (misja) w wymiarze *ad extra*; tematy związane z Kościołem jako misterium obecności i działania Trójjedynego (celebracja)⁸. Wśród zagadnień szczegółowych wymienionych w ankiecie znalazły się między innymi: formacja świeckich i ich zaangażowanie w życie wspólnot parafialnych; formacja, dyscyplina i utrzymanie duchownych zarówno czynnie posługujących, jak i będących na emeryturze; integracja wspólnot życia konsekrowanego z duszpasterską działalnością diecezji; działalność i formacja ruchów, wspólnot, stowarzyszeń; sytuacja parafii; przegląd prawa diecezjalnego; katechizacja dzieci i młodzieży; duszpasterstwo poszczególnych środowisk (m.in. zawodowych, osób w szczególnych sytuacjach życiowych, akademickich, młodzieży); zarządzanie mieniem kościelnym; duszpasterstwo sakramentów i sakramentaliów; dialog z kulturą; współpraca z władzą świecką; dialog ekumeniczny i międzywyznaniowy.⁹

⁷ Tamże.

⁸ Zespół Presynodalny, *Załącznik nr 2 do protokołu z posiedzenia 1*.

⁹ Tamże.

Wymienione zagadnienia pokazują szerokie spektrum obszarów życia i działalności katowickiego Kościoła, które wspólnota diecezjalna poddała procesowi synodalnego rozeznawania. Pierwszym krokiem na tej drodze było rozpoznanie, które z wymienionych kwestii wymagają szczególnej uwagi. Przy tej okazji poproszono uczestników ankiety o pomoc w dookreśleniu, które tematy należałoby ze sobą połączyć w ramach przyszłych prac poszczególnych komisji synodalnych oraz czy dyskusja powinna być prowadzona na poziomie ogólnodiecezjalnym, czy też ograniczona do specjalistycznych zespołów.

Na uwagę zasługuje zarówno szeroki zasięg odbiorców ankiety zaproponowanej przez członków Zespołu Presynodalnego, jak i sposoby wypełniania ankiety. Do indywidualnej pracy zaproszeni zostali wszyscy duchowni archidiecezji oraz nieduchowni pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach. Natomiast kolegialnie wypełniały ankietę parafialne rady duszpasterskie, zgromadzenia zakonne, instytuty życia konsekrowanego, dziewice konsekrowane, alumni seminarium (jedna ankietą = jeden rocznik), stowarzyszenia katolickie, ruchy/wspólnoty, duszpasterstwa specjalistyczne¹⁰. Zatem można zauważyć, że już na etapie przygotowawczym zostały wykorzystane narzędzia synodalnego rozeznawania: dialog, wspólne spotkanie w celu wsłuchiwania się w głos Ducha Świętego oraz włączenie w ten proces nie tylko osób duchownych, ale też świeckich i konsekrowanych, zróżnicowanych pod względem wieku, wykształcenia oraz poziomu zaangażowania w życie Kościoła. Był to zatem pierwszy impuls do rozmowy o sytuacji diecezjalnej Eklezji. Poza tym włączenie do pracy tak wielu różnych grup było ważnym sygnałem do uświadomienia wszystkim współodpowiedzialności za swój lokalny Kościół.

Zwrot ankiet rozesłanych do duchowieństwa, parafialnych rad oraz innych gremiów wynosił 75% (suma odesłanych ankiet presynodalnych wynosiła 783, z czego 505 wróciło w wersji papierowej, a 278 zostało wypełnionych online). Wyniki ankiety znane były już z końcem września 2012 r. Według ankietowanych w pierwszej dziesiątce najważniejszych zagadnień, którymi powinien zająć się synod, znalazły się (w kolejności od najważniejszych): duchowieństwo (formacja, moralność, dyscyplina, utrzymanie), świeccy (formacja, zaangażowanie w parafię, trudności i zagrożenia we współpracy), duszpasterstwo młodzieży, formacja do prezbiteratu (jakość formacji, realizacja okresu propedeutycznego), katechizacja (formacja katechetów, katecheza szkolna, rekolekcje), głoszenie słowa Bożego, duszpasterstwo parafialne (wizja, akcent, środki, współpraca). Najslabiej diagnostycznie wypadło pytanie o powiązanie ze sobą poszczególnych tematów. Ankietowani niezwykle rzadko wykazywali jakiegokolwiek powiązania tematyczne¹¹.

Podczas kolejnych dwóch posiedzeń (1 i 3 października 2012 r.) Zespół Presynodalny rozpoczął pracę nad ustaleniem komisji tematycznych oraz dokonał

¹⁰ Zespół Presynodalny, *Załącznik nr 1 do protokołu z posiedzenia 1*.

¹¹ Zespół Presynodalny, *Protokół z drugiego posiedzenia i załącznik z dn. 1.10.2012*.

wyboru kandydatów na przewodniczących. Oczywiście propozycja zespołu została przedstawiona do ostatecznego zatwierdzenia abpowi Wiktorowi Skworcowi – i to zarówno w zakresie tematyki, jak i kandydatur na przewodniczących. Ostatecznie w wyniku tej wspólnej pracy doszło do ustalenia, że w synodalnych pracach weźmie udział szesnaście komisji oraz dwie podkomisje (docelowo w trakcie trwania synodu pojawiła się jeszcze jedna: Podkomisja ds. Mediów wyłoniona z Komisji ds. Kultury)¹². Według Regulaminu II Synodu Archidiecezji Katowickiej do zadań komisji tematycznych należało: zidentyfikowanie i analiza zagadnień szczegółowych, które są w kompetencjach komisji, biorąc pod uwagę wyzwania stawiane przez świat współczesny, aktualną sytuację duszpasterską w archidiecezji, a także panujące w niej tradycje i zwyczaje; dokonanie oceny tychże w świetle Ewangelii i nauczania Kościoła; sformułowanie propozycji rozwiązań w zakresie prawodawstwa partykularnego, zwyczajów i praktyk archidiecezji; redagowanie materiałów koniecznych do prac zespołów synodalnych (konsultacyjnych) oraz dokumentów do sesji plenarnych. W miarę możliwości członkowie komisji tematycznych zostali poproszeni o współudział w pracach formacyjnych i informacyjnych prowadzonych przez Sekretariat Synodu¹³.

Zgodnie z Regulaminem II Synodu Archidiecezji Katowickiej w procesie synodalnego rozeznawania uczestniczyły dwa zasadnicze rodzaje gremiów: komisje wraz z Zespołem Teologicznym i Zespołem Legislacyjnym¹⁴ odpowiedzialne za opracowanie poszczególnych zagadnień oraz zespoły konsultacyjne (parafialne, młodzieżowe, internetowe – związane z poszczególnymi duszpasterstwami). Ostatecznie zostało powołanych trzysta osiemnaście parafialnych zespołów synodalnych (poszerzone parafialne rady duszpasterskie), dwadzieścia zespołów specjalistycznych (związanych m.in. z Ruchem Światło-Życie, Wspólnotami Nowej Ewangelizacji, Eucharystycznym Ruchem Młodych, Wspólnotą Trudnych

¹² W pracach II Synodu brały udział następujące komisje i podkomisje tematyczne: Komisja ds. Duchowieństwa, Komisja ds. Powołań i Formacji do Prezbiteratu, Komisja ds. Świeckich, Komisja ds. Duszpasterstwa, Podkomisja ds. Nowej Ewangelizacji, Komisja ds. Duszpasterstwa Rodzin, Komisja ds. Duszpasterstwa Młodzieży, Komisja ds. Misji, Komisja ds. Katechezy i Wychowania Katolickiego, Komisja ds. Duszpasterstwa Liturgicznego, Podkomisja ds. Głoszenia Słowa Bożego, Komisja ds. Posługi Charytatywnej, Komisja ds. Społecznych, Komisja ds. Kultury, Podkomisja ds. Mediów, Komisja ds. Dziedzictwa Kościoła Katowickiego, Komisja ds. Życia Konsekwowanego, Komisja ds. Ekonomicznych, Komisja ds. Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego. Pełną listę członków i konsultorów komisji znajduje się w: *Wysłuchani w Duchu. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej*, red. G. Strzelczyk, M. Jóźwik, Katowice 2016, s. 160-167.

¹³ *Regulamin II Synodu Archidiecezji Katowickiej z dn. 25.11.2012*, nr kancelaryjny: VAI 7245, nr archiwum prowadzonego przez Sekretariat Synodu: VAI – 1/14/11/12, paragraf 24.

¹⁴ W sumie szesnaście komisji tematycznych, związane z nimi trzy podkomisje, Komisja Główna, na czele z arcybiskupem, nadzorująca przedstawiane propozycje oraz Zespół Teologiczny ujednolicający i sprawdzający poprawność teologiczną dokumentów, a także Zespół Legislacyjny konfrontujący przedstawione rozwiązania z powszechnym prawem Kościoła zawartym w KPK oraz z obowiązującym prawem diecezjalnym. O zadaniach poszczególnych gremiów w: *Regulamin II Synodu Archidiecezji Katowickiej*.

Małżeństw SYCHAR, Akcją Katolicką oraz Klubem Inteligencji Katolickiej; powstał także Międzyzakonny Zespół Synodalny), cztery młodzieżowe zespoły synodalne oraz osiem zespołów internetowych. Zatem w sumie w synodalnych konsultacjach brało udział około trzystu pięćdziesięciu różnych zespołów. Uczestniczyły one w dwóch etapach konsultacji dotyczących przygotowywanych przez komisje materiałów. Z ogólnych ustaleń Sekretariatu Synodu na podstawie zebranych zgłoszeń wynikało, że w pracach tych brało udział od czterech do pięciu tysięcy osób w różnym wieku, w różnej sytuacji życiowej i stanie życia oraz na różnym poziomie zaangażowania we wspólnotę Kościoła. Oprócz ustalonych zespołów konsultacyjnych komisje mogły zaproponować własnych odbiorców synodalnych materiałów. Uczyniły to na przykład Komisja ds. Katechezy i Wychowania Katolickiego, która przeprowadziła synodalne konsultacje wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a także Podkomisja ds. Nowej Ewangelizacji adresująca swoją ankietę również do osób oddalonych od Kościoła¹⁵. Oprócz powołanych zespołów konsultacyjnych przez cały czas trwania synodu do Sekretariatu Synodu kierowane były raz po raz różnego rodzaju propozycje ze strony wiernych – drogą elektroniczną, pocztą tradycyjną, telefonicznie oraz poprzez osobiste spotkania. Sekretariat Synodu wszystkie te głosy i uwagi zbierał oraz przekazywał odpowiednim komisjom. Mimo że taka forma dialogu z wiernymi miała ostatecznie marginalny wpływ na kształt dokumentu końcowego, to jednak stanowiła jeszcze jedno narzędzie pozwalające na to, aby w synodalnym procesie mógł zostać wysłuchany każdy, kto tylko chciał się wypowiedzieć. Z perspektywy synodalnej kultury miało to znaczenie zarówno jako element dialogu, jak i formacji – kształtowało bowiem postawę wzajemnego szacunku i otwartości na wszystkich.

Etap ogólnodiecezjalnych konsultacji miał miejsce późną wiosną roku 2013 oraz w roku 2014 (dwie fazy). W pierwszym etapie synodalne komisje tematyczne w zaproponowanych ankietach zdecydowanie skoncentrowały się na zdiagnozowaniu swoich obszarów zagadnień w diecezji. Ankiety zostały skierowane do prezbiterów archidiecezji, parafialnych zespołów synodalnych, innych zespołów synodalnych, internetowych zespołów synodalnych oraz młodzieżowych zespołów synodalnych. Ponadto komisje mogły wskazać jeszcze innych adresatów z czego dość chętnie skorzystały. Ze względu na obszerność przygotowanych ankiet poszczególne gremia konsultujące zostały podzielone na grupy i zajmowały się

¹⁵ Ostatecznie sporządzono ponad dwadzieścia ankiet adresowanych do różnych grup wiernych. Były to ankiety dla: alumnów WSSD, rodziców alumnów, świeckich w parafialnych zespołach synodalnych (ankieta indywidualna), pracowników parafii, animatorów osób do bierzmowania, rodziców kandydatów do bierzmowania, członków ruchów, młodzieży gimnazjalnej, studentów związanych z DA, studentów w ogóle, ewangelizatorów, oddalonych od Kościoła, młodzieży ponadgimnazjalnej, rodziców, nauczycieli, szafarzy, kościelnych, animatorów ministrantów, organizatorów oraz wszystkich chętnych wiernych (ankieta otwarta dla wszystkich, sporządzona przez Komisję ds. Świeckich oraz Podkomisję ds. Głoszenia Słowa Bożego).

maksymalnie dwiema ankietami przygotowanymi przez komisje.¹⁶ Wyniki ankiet zostały przekazane synodalnym komisjom, które następnie zostały zobowiązane do ich analizy oraz przygotowanie materiału do kolejnego etapu konsultacji. Tym razem chodziło o sporządzenie dokumentu w postaci tabeli według schematu: problem/zagadnienie, propozycja rozwiązania oraz uzasadnienie. Zespoły synodalne oraz prezbiterzy zostali zaproszeni do skomentowania przedstawionych problemów oraz propozycji rozwiązań. Drugi etap konsultacji został podzielony na dwie fazy. W pierwszej konsultujący zostali poproszeni o wypowiedź dotyczącą materiałów przygotowanych przez komisje do spraw: Posługi Charytatywnej, Kultury, Dziedzictwa Kościoła Katowickiego, Życia Konsekwentnego, Ewangelizacji, Nowej Ewangelizacji, Społecznych oraz Ekonomicznych. W drugiej zostały im przedstawione propozycje przygotowane przez komisje do spraw: Duszpasterstwa Ogólnego, Świeckich, Duszpasterstwa Rodzin, Katechezy i Wychowania Katolickiego, Młodzieży, Duszpasterstwa Liturgicznego, Głoszenia Słowa Bożego, Powołań i Formacji do Prezbiteratu¹⁷. Przygotowane ankiety oraz zebrane opinie stały się materiałem, na podstawie którego komisje tematyczne przygotowywały swój projekt dokumentu do przedstawienia zgromadzeniu synodalnemu podczas sesji plenarnych.

Czas sesji plenarnych był synodem w sensie ścisłym. Uchwalone wówczas dokumenty stały się dokumentem końcowym synodalnej drogi Kościoła katowickiego. Analizując przebieg wszystkich etapów synodalnego procesu, można prześledzić, jak krok po kroku powstawały dokumenty komisji, ostatecznie zebrane razem w publikacji: *Wysłuchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej*. Po drugim etapie konsultacji w zespołach synodalnych komisje tematyczne zostały poproszone o sporządzenie dokumentu na sesje plenarne. Dokument ten miał składać się z krótkiego wstępu wprowadzającego w tematykę i propozycje wystosowane przez komisje. Następnie przedstawiono listę zaleceń i zarządzeń z określeniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. Procedowanie nad poszczególnymi dokumentami przebiegało w następujący sposób: komisje tematyczne przedstawiały schemat swoich dokumentów na posiedzeniu Komisji Głównej, następnie z uwzględnieniem uwag Komisji Głównej przekazywano je do Zespołu Teologicznego i Zespołu Legislacyjnego, w celu przeanalizowania ich pod względem poprawności teologicznej i prawnej. Tak przygotowane, przekazywane były następnie uczestnikom sesji plenarnych oraz duchownym archidiecezji katowickiej i zespołom synodalnym¹⁸. Zarówno duchowni, jak i zespoły mogły zgłaszać propozycje poprawek przez swoich delegatów. W sesjach plenarnych, oprócz osób wymienionych w kan. 463, § 1, punkty 1,2,3,4,6,7, uczestniczyli również

¹⁶ Szczegółowy opis dystrybucji ankiet pierwszego etapu konsultacji w: Sekretariat Synodu, *Notatka. Opis dystrybucji ankiet*, VAI – 6/6/2/13.

¹⁷ Por. Sekretariat Synodu, *Notatka o przekazaniu ankiet II etapu konsultacji nr 1,2,3*, VAI-6/5/2/14, VAI-6/5/4/14, VAI-6/5/6/14.

¹⁸ Komisja Główna, *Protokół z dwudziestego posiedzenia z dn. 25.06.2014*, VAI – 3/3/12/14.

zgodnie z kan. 463, § 1, p. 8 przedstawiciele duchowieństwa wybierani w dekanatach¹⁹ oraz wierni świeccy i członkowie instytutów życia konsekrowanego wybrani przez Archidiecezjalną Radę Duszpasterską²⁰ (wybierała ona uczestników sesji plenarnych spośród nadesłanych przez parafialne zespoły synodalne kandydatur; ostatecznie zostało wybranych trzydziestu czterech świeckich delegatów, tak by każdy dekanat miał swojego świeckiego przedstawiciela). To oni właśnie mogli prezentować uwagi i poprawki do dokumentów, czy to zaproponowane przez duchowieństwo dekanatu, czy przez parafialne zespoły synodalne²¹. Ponadto uczestnikami plenarnych prac byli przełożeni wspólnot życia konsekrowanego mających domy na terenie archidiecezji katowickiej, wszyscy członkowie Komisji Głównej, przewodniczący i sekretarze, po jednym z członków komisji tematycznych oraz Zespołu Teologicznego i Zespołu Legislacyjnego, a także inne osoby wezwane na synod bezpośrednio przez arcybiskupa²².

Podczas każdej sesji plenarnej miała miejsce prezentacja dokumentu – dokonywał jej przewodniczący komisji. Następnie odbywała się dyskusja i wnoszono propozycje poprawek oraz przeprowadzano głosowanie nad poprawkami. Od trzeciej sesji plenarnej dla usprawnienia prac wprowadzono otwarte posiedzenia posesyjne do dyskusji i poprawek – w czasie sesji prowadzono ogólną wymianę uwag, natomiast konkretne poprawki formułowano na otwartych posiedzeniach. Następnie tekst z poprawkami przesyłano członkom zgromadzenia synodalnego i na kolejnej sesji głosowano nad proponowanymi poprawkami, a na jeszcze kolejnej odbywało się ostateczne głosowanie nad przyjęciem dokumentu²³. Cały ten przebieg procedowania nad dokumentami pozwalał na to, aby grono dwustu trzydziestu ośmiu członków sesji plenarnych mogło przeprowadzić wnikliwą analizę przygotowanych przez komisje propozycji.

Po zakończeniu sesji plenarnych pracę redakcyjną nad dokumentem końcowym podjął Sekretariat Synodu. Całość tekstu została jeszcze raz dokładnie skonsultowana z Zespołem Legislacyjnym i Zespołem Teologicznym. Kilukrotnego (przynajmniej czterokrotnego) czytania synodalnych uchwał dokonał także abp Wiktor Skworec, nanosząc swoje uwagi i poprawki do ostatecznego tekstu. Synodalne uchwały zostały podpisane 20 listopada 2016 r. w katedrze Chrystusa Króla w Katowicach. W tym też dniu oficjalnie zakończono II Synod Archidiecezji Katowickiej²⁴.

¹⁹ Zarządzenie Arcybiskupa Katowickiego o wezwanych na synod z dn. 26.02.2014, VAI – 3/4 /1/14.

²⁰ Tamże.

²¹ Por. KPK, kan. 463.

²² Takich osób Arcybiskup powołał dwadzieścia trzy. Byli to m.in. przedstawiciele ruchów i wspólnot działających w archidiecezji oraz duchowni. *Wsluchani w Ducha...*, s. 172.

²³ Sekretariat Synodu, *Protokół z 3 sesji plenarnej z dn. 9.05.2015*, VAI – 6/4/3/15.

²⁴ *Dekret zatwierdzający i promulgujący Statuty II Synodu Archidiecezji Katowickiej*, VAI 7740/16 oraz VAI -6/4/4/16.

NARZĘDZIA WYKORZYSTYWANE W SYNODALNYM PROCESIE

Wspomniane wyżej zespoły oraz komisje można zdefiniować jako synodalne narzędzia konsultacyjne, gdzie spotkania oparte na dialogu i rozeznawaniu służyły wsłuchiowaniu się w głos Bożego Ducha. Jednocześnie Sekretariat Synodu prowadził szereg inicjatyw informacyjno-formacyjnych, które miały na celu przede wszystkim informować o bieżących pracach, a jednocześnie były okazją do pogłębiania eklesjalnej świadomości wszystkich wiernych. W prowadzeniu tej działalności posługiwano się wszelkimi dostępnymi środkami.

II Synod Archidiecezji Katowickiej był obecny w Internecie zarówno za sprawą strony internetowej www.synodkatowice.pl (niestety, nie została ona zarchiwizowana), jak też mediów społecznościowych (Facebook, Twitter, własny kanał na YouTube, forum internetowe na platformie Moodle). Ponadto przez cały okres trwania synodu miał on również swoje miejsce w lokalnych mediach diecezjalnych. Na antenie Radia eM od września 2012 do końca trwania synodu emitowane były audycje, w których regularnie podejmowana była tematyka synodalna zarówno w aspekcie formacyjnym, jak i informacyjnym²⁵. W częściach formacyjnych słuchacze mogli zapoznać się z omówieniem i komentarzem wszystkich dokumentów Soboru Watykańskiego II, adhortacją *Evangelii gaudium* papieża Franciszka, a także dokumentami I Synodu Diecezji Katowickiej i II Polskiego Synodu Plenarnego. Nie było to bez znaczenia również dla prac komisji tematycznych, które na początku swojej działalności musiały zapoznać się i zrewidować uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej oraz II Synodu Plenarnego. Odniesienie doktrynalne do dokumentów soborowych było dla wszystkich jak najbardziej zrozumiałe.

Jeśli chodzi o diecezjalne media, to również na łamach katowickiego dodatku „Gościa Niedzielnego” regularnie pojawiały się teksty dotyczące postępu synodalnych prac. Wykorzystanie mediów w celach formacyjnych i informacyjnych dotyczyło również bezpośredniej współpracy z parafiami. Sekretariat Synodu regularnie przygotowywał teksty dla gazetek parafialnych. Były one rozsyłane do wszystkich parafii i publikowane zarówno w wydawanych przez nie broszurach, jak i zamieszczane na parafialnych stronach internetowych.

Nie bez znaczenia były również działania formacyjne, które dawały możliwość bezpośredniego spotkania, wspólnej modlitwy czy dzielenia się. Również te działania koordynował Sekretariat Synodu. Wymienić w tym miejscu należy przede wszystkim bezpośrednie spotkania duchowieństwa wszystkich dekanatów archidiecezji z Sekretarzem Synodu, a także spotkania z katechetami oraz alumnami Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego. Ponadto w wielu miejscach diecezji wygłoszone zostały homilie poświęcone tematyce synodalnej. Sekretarz Synodu prowadził co roku kilka turnusów rekolekcji dla członków parafialnych zespołów synodalnych. W latach 2013-2014 Sekretariat Synodu zorganizował trzy

²⁵ Były to audycje: „Rozmowy o Synodzie”, „Mój Kościół” oraz „Tym żyje Kościół”.

dni skupienia dla zespołów synodalnych. Każdy z nich składał się z konferencji, wspólnej adoracji Najświętszego Sakramentu, Eucharystii oraz agapy. Dni skupienia cieszyły się sporym zainteresowaniem wiernych. W październiku 2014 r. został zorganizowany również dzień skupienia dla członków komisji synodalnych, w czasie którego oprócz konferencji oraz wspólnej modlitwy uczestnicy (podzieleni na grupy) mieli możliwość wymienić się doświadczeniami bycia w Kościele²⁶.

Oprócz tych okazjnych inicjatyw stałym duchowym wsparciem dla wszystkich synodalnych prac była modlitwa za synod organizowana przez Sekretariat Synodu w kaplicy Kurii Metropolitalnej, ale też przeżywana w wielu parafiach, grupach czy wspólnotach, które wysyłały do Sekretariatu Synodu swoje deklaracje stałego modlitewnego wsparcia dla prac synodu. Właśnie modlitwa była tą szczególną przestrzenią, w którą włączały się rzesze wiernych z różnych części diecezji i w ten sposób przeżywały swój szczególny udział w synodalnym dziele²⁷.

SYNODALNE NARZĘDZIA WYPRACOWANE PRZEZ II SYNOD

Synodalne zgromadzenie postawiło sobie za cel odnowienie duszpasterstwa Kościoła lokalnego w świetle Ewangelii i znaków czasu. Zaproponowane rozwiązania miały na poziomie diecezji, dekanatu i parafii dopracować i uzupełnić formy realizacji pastoralnej wizji, będącej owocem refleksji nad nauczaniem Soboru Watykańskiego II²⁸. Uznano, że wizja ta istnieje już w archidiecezji katowickiej, jednak jej realizacja wymaga udoskonalenia stosowanych środków i zaproponowanie pewnych nowych rozwiązań. Centrum tej pastoralnej wizji stanowi parafia, a w niej – jako podstawa odnowy – małe wspólnoty, czyli rodziny i grupy o charakterze formacyjnym. Fundamentem jednych i drugich jest więź z Chrystusem, natomiast wzrost, rozwój, świadectwo i zaangażowanie prowadzi do odnowienia wspólnotowego charakteru całej parafii. Wówczas wszyscy zaczynają myśleć o wspólnocie Kościoła w kategoriach podmiotowych. Jednocześnie w zaprezentowanej w dokumencie końcowym wizji parafia przedstawiona została jako wspólnota wezwana do wyruszenia w drogę, jako Kościół misyjny troszczący się w wyjątkowy sposób o tych, którzy oddalili się od jego żywego centrum.

Dla zrealizowania tego podstawowego zadania w oparciu o podstawowe misje Kościoła (prorocką, kapłańską i diakonijną), wyszczególniono główne punkty ciężkości we wspominanych obszarach²⁹. W misji prorockiej zwrócono przede wszystkim uwagę na pogłębienie formacji duchownych, świeckich

²⁶ *Wsluchani w Ducha...*, s. 153-158.

²⁷ Zgłoszenia grup modlących się za synod dokonywało się korespondencyjnie, przeważnie drogą elektroniczną. Cała korespondencja została przekazana do Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach.

²⁸ *Wsluchani w Ducha...*, nr 1.

²⁹ Tamże, nr 3.

i konsekrowanych, tak aby przez głębszą świadomość i przeżywanie swojego powołania stawali się świadkami Chrystusa zwłaszcza wobec tych, którzy nie usłyszeli jeszcze Dobrej Nowiny, utracili wiarę lub w niej osłabli. Oprócz budowania się nawzajem osobistym świadectwem, pomocą ma się w tym stać katecheza oraz działalność diecezjalnych mediów. W misji kapłańskiej, skoncentrowanej głównie na liturgii, zwrócono uwagę przede wszystkim na jakość celebracji liturgicznych oraz głoszonego podczas nich słowa Bożego. Celem dbałości o oba te wymiary jest pomoc wszystkim uczestnikom liturgii, by główna treść liturgii – „zbawienie darowane od Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym” – stawała się życiem wiernych. Temu służyć ma również formacja stała osób posługujących w czasie liturgii, a także parafialne zespoły liturgiczne animujące całą wspólnotę parafialną i przygotowujące ją do głębszego przeżywania celebracji. W realizacji trzeciej podstawowej misji Kościoła – diakonijnej wspólnota Kościoła katowickiego stawia sobie za cel, by zwracać się do tych, którzy mają się źle z powodu biedy, wykluczenia, samotności czy problemów zdrowotnych. Dla realizacji tego zamierzenia konieczna jest zarówno formacja osób zaangażowanych już w działalność caritas, jak i praca nad pogłębianiem świadomości wszystkich wiernych, że każdy jest odpowiedzialny za swoich bliźnich. Realizacja tej odpowiedzialności może mieć formę osobistych kontaktów, ale także aktywności społecznej, kulturalnej czy politycznej³⁰.

Podsumowując swoją wizję działalności duszpasterskiej, Kościół katowicki nie zapomina również o posłudze jednania, która w realiach wspólnoty diecezjalnej realizuje się zwłaszcza poprzez praktyczne zaangażowanie na rzecz jedności chrześcijan (modlitwa, ewangelizacja, dzieła miłosierdzia). Oprócz zaangażowania ekumenicznego działalnością na rzecz pojednania jest również otwartość na dialog w przestrzeni życia publicznego, zwłaszcza w obszarach działalności społecznej, kulturalnej, międzyreligijnej, a także w relacjach z niewierzącymi³¹.

Owoce synodalnego procesu rozeznawania Kościoła katowickiego, by realizować swoją misję w dzisiejszym świecie zgodnie z wolą Bożą, są wypracowane narzędzia służące nieustannemu procesowi słuchania Bożego Ducha. W synodalnych uchwałach można znaleźć szereg zarządzeń i zaleceń, które postulują powołanie stałych gremiów rozeznających, a zarazem koordynujących proces diecezjalnego rozeznania. Jako pierwsze należy wymienić powołanie Archidiecezjalnej Rady Duszpasterskiej³² oraz reorganizację Wydziału Duszpasterstwa Kurii Metropolitalnej w Katowicach zgodnie z wizją Kościoła przedstawioną w dokumencie wstępnym uchwał. Dla rozpoznawania nowych wyzwań i diagnozowania potrzeb duszpasterskich zarządzono powołanie przez dyrektora Wydziału Duszpasterstwa Rodzin – Rady Wydziału Duszpasterstwa Rodzin³³. W celu koordynacji takich przestrzeni

³⁰ Tamże, nr 4-6.

³¹ Tamże, nr 8.

³² Tamże, nr 9.

³³ Tamże, nr 66.

diecezjalnej posługi jak głoszenie słowa Bożego czy działalność katechetyczna zaproponowano powołanie Archidiecezjalnej Komisji ds. Głoszenia Słowa Bożego³⁴, której jedną z działalności miałyby być koordynacja rekolekcji szkolnych oraz organizacja zespołów prowadzących tego typu rekolekcje. Z kolei przy Wydziale Katechetycznym Kurii Metropolitalnej zarządzono powołanie Rady Wydziału Katechetycznego, która miałyby się przede wszystkim zająć organizacją formacji rodziców dzieci przygotowujących się do przyjęcia sakramentów inicjacji³⁵.

W celu umocnienia wspólnoty diecezjalnej w takich obszarach jak wspólna troska o powołania zaproponowano utworzenie Rady ds. Powołań, dzięki której udałoby się skoordynować działania w zakresie powołań, w tym współpracy z wspólnotami życia konsekrowanego żyjącymi w archidiecezji katowickiej. Podobnie rzecz miała się z posługą świadectwa i szeroko rozumianej ewangelizacji. W tym celu synod zalecał powołanie Archidiecezjalnego Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji oraz Wydziału ds. Misji. Oba gremia miały za cel koordynację prac ewangelizacyjnych zarówno na poziomie diecezjalnym, jak i parafialnym. W tym miejscu warto również wspomnieć o zarządzeniu powołania Archidiecezjalnego Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji. Zadaniem tego zespołu miało być przede wszystkim budowanie jedności między różnymi grupami, wspólnotami i ruchami, a także koordynacja różnych inicjatyw ewangelizacyjnych w diecezji³⁶. Zarówno w przypadku Wydziału ds. Misji, jak i Archidiecezjalnego Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji działalność ogólnodiecezjalna została uzupełniona o niezbędne zaangażowanie duchownych i wiernych w parafiach i dekanatach. Uznano bowiem, że zgodnie z podstawową orientacją ku duszpasterstwu parafialnemu potrzebne są struktury, które będą wspierać konkretne parafie w ich działalności ewangelizacyjnej. W tym samym duchu można odczytać postulat powoływania w parafiach zespołów liturgicznych³⁷. We wszystkich tych przypadkach intuicja jest jasna: koordynacja wymaga wsparcia w strukturach dekanalnych czy diecezjalnych, natomiast realizacja będzie najskuteczniejsza tylko w duszpasterstwie parafialnym.

Z kolei w przypadku wyspecjalizowanych obszarów posługi Kościoła, jak na przykład duszpasterstwo środowisk twórczych czy koordynacja międzyparafialnego i diecezjalnego przepływu informacji, wystarczą gremia powołane diecezjalnie. Warto w tym miejscu wspomnieć o postulacie powołania Centrum Duszpasterstwa Środowisk Twórczych, które – chociaż diecezjalne – miałyby pomagać w kulturalnym zaangażowaniu parafii³⁸, a także utworzenie Rady Programowej Instytutu Gość Media dla technicznego wsparcia przepływu informacji w diecezji

³⁴ Tamże, nr 240.

³⁵ Tamże, nr 268 i 271.

³⁶ Tamże, nr 317.

³⁷ Tamże, nr 372.

³⁸ Tamże, nr 348.

oraz Centrum Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego, którego działalność prowadziły do formowania wiernych w duchu ekumenicznego zaangażowania³⁹.

Oprócz powołania różnego rodzaju gremiów na stałe uczestniczących w nieustannym procesie rozeznawania diecezjalnej drogi, w synodalnych uchwałach znalazły się postulaty dotyczące formacyjnego wymiaru życia Kościoła katowickiego – zarówno poprzez uzupełnienie dotychczasowych działań formacyjnych o nowe propozycje, zwłaszcza dla świeckich (np. w dokumencie Komisji ds. Świeckich znalazły się następujące zalecenia: regularna adoracja Najświętszego Sakramentu w ciszy, lektura dokumentów i dzieł z obszarów chrześcijańskiej tradycji duchowej, uczestnictwo w rekolekcjach zamkniętych⁴⁰), jak i poprzez powołanie instytucji, która za formację eklezjalnej świadomości wszystkich wiernych miała ponieść szczególną odpowiedzialność.⁴¹ Zgodnie z intuicją wyrażoną w dokumencie Międzynarodowej Komisji Teologicznej *Synodalność w życiu i misji Kościoła* w istniejących już czy też powstających jako narzędzie dla synodalnej drogi Kościoła powszechnego strukturach nie może zabraknąć nawrócenia duszpasterskiego ku eklezjologii komunii ani też formacji do życia synodalnego⁴². Na rozwój tej eklezjalnej świadomości wpływają z jednej strony działania o charakterze formacyjnym, takie jak rekolekcje, spotkania w ramach formacji intelektualnej czy duchowej, a z drugiej – dbałość o liturgiczną celebrację, jakość głoszonego słowa Bożego czy organizowanie przestrzeni do przeżywania Kościoła jako wspólnoty⁴³. Wszystko, co przyczynia się do głębszej relacji duchownych i wiernych z Chrystusem i z sobą nawzajem, ostatecznie stanowi element synodalnej formacji i krok w kierunku nawrócenia duszpasterskiego ku wizji Kościoła jako komunii.

Synodalna droga Kościoła katowickiego realizująca się podczas II Synodu Archidiecezji Katowickiej stała się okazją do pogłębienia współodpowiedzialności oraz eklezjalnej świadomości zarówno duchownych, jak i świeckich. Proces ten wymagał czasu (etapów synodalnych prac) oraz odpowiednich środków i struktur służących duchowemu przeżywaniu procesu synodalnego, ale także organizacji instytucjonalnej. W duchu postulatów papieża Franciszka, by włączać i słyszeć głos zwłaszcza zepchniętych na margines, w Kościele katowickim stworzono

³⁹ Tamże, nr 490, 494-495.

⁴⁰ Tamże, nr 42, 43, 46.

⁴¹ Mowa o powołaniu Archidiecezjalnego Centrum Formacji Pastoralnej, którego głównym zadaniem jest formowanie zarówno duchownych, jak i świeckich do coraz głębszej eklezjalnej świadomości oraz realizacji posoborowego modelu parafii jako wspólnoty wspólnot. Tamże, nr 8 i 11.

⁴² Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność...*, nr 107-108.

⁴³ Np. Komisja ds. Duchowieństwa zaleciła, by czwartkowe wieczory były przeznaczone na budowanie wspólnoty między prezbiterami (*Wysłuchani w Duchu...*, nr 115-118); Komisja ds. Świeckich zaleciła organizowanie parafialnych dni wspólnoty w celu wzajemnej integracji parafian oraz wymiany doświadczeń i poznawania różnych form duchowości. *Wysłuchani w Duchu...*, nr 58.

przestrzeń, która pozwalała na usłyszenie głosu każdego, kto tylko chciał wziąć udział w rozmowie o tym Kościele lokalnym. Wymagało to z pewnością odpowiednich środków technicznych, ale także – a nawet przede wszystkim – postawy otwartości i przyjęcia drugiego, zbudowania przestrzeni zaufania. Co jak się okazało, było i jest ciągle aktualnym wyzwaniem, a zarazem zadaniem na przyszłość.

BIBLIOGRAFIA

Kodeks prawa kanonicznego.

Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w życiu i misji Kościoła* (2018, pol. 2021).

Sekretariat II Synodu Archidiecezji Katowickiej, *Protokół z 1. posiedzenia Zespołu Presynodalnego.*

Sekretariat II Synodu Archidiecezji Katowickiej, *Załącznik nr 1 do protokołu z 1. posiedzenia Zespołu Presynodalnego.*

Sekretariat II Synodu Archidiecezji Katowickiej, *Załącznik nr 2 do protokołu z 1. posiedzenia Zespołu Presynodalnego.*

Sekretariat II Synodu Archidiecezji Katowickiej, *Protokół z 2. posiedzenia Zespołu Presynodalnego.*

Sekretariat II Synodu Archidiecezji Katowickiej, *Załącznik nr 1 do protokołu z 2. posiedzenia Zespołu Presynodalnego.*

Sekretariat II Synodu Archidiecezji Katowickiej, *Regulamin II Synodu Archidiecezji Katowickiej z dn. 25.11.2012.*

Sekretariat II Synodu, *Notatka. Opis dystrybucji ankiet I etapu konsultacji.*

Sekretariat II Synodu, *Notatka. Opis dystrybucji ankiet II etapu konsultacji nr 1.*

Sekretariat II Synodu, *Notatka. Opis dystrybucji ankiet II etapu konsultacji nr 2.*

Sekretariat II Synodu, *Notatka. Opis dystrybucji ankiet II etapu konsultacji nr 3*

Sekretariat II Synodu, *Protokół z dwudziestego posiedzenia Komisji Głównej z dn. 25.06.2014.*

Sekretariat II Synodu, *Zarządzenie Arcybiskupa Katowickiego o wezwanych na synod, z dn. 26.02.2014.*

Sekretariat II Synodu, *Protokół z 3 sesji plenarnej, z dn. 9.05.2015.*

Skworec W. *Dekret zatwierdzający i promulgujący Statuty II Synodu Archidiecezji Katowickiej.*

Strzelczyk G., *Protokół z posiedzenia Zespołu Presynodalnego z dn. 11.06.2012.*

Wysłuchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej, red. G. Strzelczyk, M. Józwick, Katowice 2016.